

OMNIBUS

UGE BREVET OM KUNST, REJSER, GASTRONOMI, LITTERATUR & SAMFUND
UGE 34 * 3. KVARTAL 2023 * 10. ÅRGANG

HARDTALK!

DEN REELLE MINKSKANDALE

Nu skal udbetalingerne til minkfarmerne
fremskyndes af folketinget

Af Arkitekt maa. Thorkil Brodersen, Hellerup

Men Folketingets beslutning om at udbetale op til 18-19 mia. i erstatning hviler på et fejlagtigt grundlag. Der er 3 årsager til at minkavlerne ikke har krav på erstatning.

1. Smitten på minkfarmene og pelserierne var primært selvforskyldt.

2. Størstedelen af minkbranchen gav store underskud

3. Den selvforskyldte smitte medførte nedlukninger i berørte kommuner og påførte virksomheder, kommuner og staten store tab.

Størstedelen af det manuelle arbejde i minkindustrien skønnes udført af østeuropæisk arbejdskraft. Børsen angiver 28. okt. 2020 at Århus Universitet anfører at andelen af østarbejdere udgør 47% i minkavl. Den reelle andel skønnes højere.

Jyske Vestkysten angiver 17. nov. 2020, at et minkpelseri, Sydvestjysk Pelscenter, fik testet deres 190 litauiske og lettiske ansatte. Ud af 190 ansatte var 88, svarende til 46%, smittet med Corona.

Ifølge Børsen, 28. okt. 2020, har omkring 119.000 østarbejdere frit kunne pendle ind og ud over vores landegrænser, uden nogen form for Coronatest og restriktioner. Alt imens Danmark var nedlukket og befolkningen gik til test.

Af Børsen d. 3. nov. 2020 fremgår det, at en del af Coronasmitten kan tilskrives pendlende østarbejdere, med henvisning til store smitteudbrud på bla. slagterier og i byggesektoren. Af fødevarerstyrelsens hjemmeside fremgik det konstaterede antal smittede minkfarme:

29. sep. 2020 var 39 minkfarme konstateret smittet.

Før pressemødet d. 4. nov. 2020, hvor aflivning af alle mink i Danmark blev annonceret, var der d. 3. nov. 2020 126 stk. smittede farme. 13 dage senere, d. 16. nov. 2020, var tallet steget til 278 smittede minkfarme.

Gang på gang viste DR for rullende kameraer udenlandske arbejdere i gang med at aflive og smide mink i containere, helt uden beskyttelse. Med bare hænder, iført beskidte kedeldragte, uden åndedrætsværn, uden éngangsdragte, uden sikkerhed mod smitte af nogen art, foregik oprydningssarbejdet.

Det er altovervejende sandsynligt, at det primært var utestede og smittede østarbejdere, der bragte Coronasmitten ind i minkindustrien og videre ud i lokalsamfundene. Smitten må derfor siges primært at være selvforskyldt.

An. økonomi angav Ekstrabladet d. 11. nov. 2020, at minkbranchen siden 2015 har haft støt faldende indtjening resulterende i voldsomme underskud i 2019.

Ekstrabladet angav d. 28. jan. 21 at formanden for Danske Minkavlere, *Tage Pedersen* og hans holdingselskab *Sole Holding*, skal have 113,2 mio. kr. i erstatning.

Indtjeningsforhold og egenkapital for *Sole Holding* fremgår på www.proff.dk hvor over-/underskud på selskabets 4 virksomheder udgør:
Kollund minkfarm: år 2013 overskud 13,9 mio. År 2019 underskud 3,7 mio.
Thyra Mink: År 2013 overskud på 11 mio. År 2019 underskud -1,5 mio. kr.
Sole Minkfarm: År 2013 overskud 17,3 mio. År 2019 underskud -7,2 mio. kr.
Sole Minkfoder: År 2013 overskud 18 mio. År 2019 underskud -4,2 mio.

Samlet underskud i de 4 virksomheder i 2019: -16,6 mio. kr.

Egenkapitalen i de 4 virksomheder faldt fra 2013 til 2019 med 62,5 mio. kr.

Minkindustrien var en branche i knæ, og for en stor dels vedkommende stod den på kanten af konkurs. Venstre fik med *Troels Lund Poulsen* som topforhandler hævet erstatningsrammen til ca. 18-19 Mia. kr. Iflg. www.piopio.dk d. 25. nov. 2020, har Venstres *Troels Lund Poulsen* modtaget sponsorpenge fra minkformand *Tage Pedersen*'s koncern.

For virksomheder med accelererende underskud og dramatisk fald i egenkapitalen gennem flere år, vil markedsværdien være nul. Det er derfor svært at se et reelt økonomisk erstatningsgrundlag der berettiger til de uårte erstatninger.

3 juraprofessorer har udtalt, at der var lovhjemmel til aflivning af minkene. Dette til trods har pressen fokuseret på manglende lovhjemmel, og undladt at afdække de reelle og alvorlige problemer i minkindustrien. Skyldes dette at pressen i altovervejende grad er iklædt blå antræk? Pressens ensidige dækning har medført et fejlorienteret fokus og dermed et økonomisk dræn af statskassen, der bliver større end udbytteskandalen.

Pr. 25. maj 2023 er der iflg. Fødevarerstyrelsen udbetalt 6,8 mia. kr.

Folketinget vil nu accelerere restudbetalingerne så vi kommer op på de tilsigtede 18,8 mia. til 1.224 minkvirksomheder. Man tilsidesætter normal goodwillberegning på seneste 3 regnskabsår, og anvender i stedet seneste 10 regnskabsår i beregningerne, plus erstatter for fremtidige 10 års forventet mistet indtægt, hvilket er absurd forgyldning af minkbranchen, der er helt utilstedelig og uden fortilfælde.

Af dr.dk fremgår d. 17. maj 2023 at 290 minkavlere der ikke havde mink på nedlukningstidspunktet har søgt om erstatning på trods af, at de fleste formodentligt er helt stoppet som minkfarmere før Corona-krisen.

Man kan med rimelighed spørge politikerne:

- Hvorfor har man ikke undersøgt den reelle økonomi hos minkfarmerne og minkindustrien, og dermed erstatningsgrundlaget, inden udbetalingerne blev påbegyndt?
- Hvorfor har man ikke søgt at afdække om de ansatte østarbejdere har haft et lovmedholdeligt ansættelsesforhold med betaling af A-skat mv.?
- Hvorfor bryder man hidtidige erstatningsregler og tildeler erstatninger der er ude af proportion, for fremtidige og fiktive 10 års tab?
- Hvorfor ser man stort på at vi risikerer at præmiere en evt. sort økonomi i forhold til anvendte østarbejdere i minkbranchen?
- Hvorfor vil man udbetale erstatninger til 290 minkfarmere hvis de allerede de facto havde nedlagt deres erhverv før Coronakrisen

Redaktørens Kommentar:
VOLDSOMME BESKYLDNINGER
Reaktioner imødeses

Af chefredaktør Knud Meldgaard

Det er ganske voldsomme beskyldninger *Thorkil Brodersen* fremkommer med i ovenstående artikel. Beskyldninger af en sådan art, at denne redaktør, som ansvarlig redaktør, juridisk skal kunne forsvare/forklare ovenstående, hvilket ikke volder undertegnede noget problem.

Brodersens artikel er forsynet med så mange henvisninger til *faktuelle* oplysninger, at der ikke, set med denne redaktørs øjne, kan herske tvivl om rigtigheden. Artiklen er helt i tråd med de tidligere artikler i OMNIBUS samt undertegnede indlæg i andre medier, samt det faktum, at flere dele af ovenstående er kontrolettjekket af undertegnede.

Det skal ikke forhindre andre i at kommentere på Brodersens artikel og vi ser gerne, på OMNIBUS´ redaktion, at vore læsere blander sig i debatten. For eller imod, er os ligegyldig. Alle indlæg fra læsere eller myndigheder vil blive bragt UREDIGEREDE og det er desuden redaktionens hensigt, i løbet af sensommer og efterår, at holde liv i denne vigtige debat, som Hr. Brodersen nu har genopvakt. Så fat "pennen" og skriv til os!

TILBAGE TIL FREMTIDEN
Arkitekturens værksteder på Louisiana

Af chefredaktør Knud Meldgaard

Kan man tale om nødvendige udstillinger på et moderne kunstmuseum? Og er der tale om kunst, når "kunsten" kommer fra en arkitekttegning? Der melder sig flere spørgsmål end svar, da denne anmelder forlader Louisiana efter at have besøgt udstillingen Arkitekturens Værksteder – Cave_bureau, der frem til 26. november kan ses – og høres – på det nordsjællandske museum.

Det er den sjette og sidste udstilling i serien Arkitekturens Værksteder og det er den kenyanske tegning Cave_bureau, med arkitekterne *Kabage Karanja* og *Stella Mutegi*, der i snævert samarbejde med udstillingsleder og museumsinspektør *Kjeld Kjeldsen*, har fået denne enestående udstilling op at stå.

- Der er ikke meget *Picasso*, i det her, sagde en nærmest stakåndet kollega, da vi med Kjeld Kjeldsen bevægede os gennem disse "arkitekturens værksteder" og denne anmelder skulle da også slå det sædvanlige "kunstanmelder" fra og vænne sig til mødet med ny form for kunst på en helt ny, men særdeles udfordrende, måde.

Cave_bureau tager sit afsæt i de vulkanske grotter i omegnen af Nairobi i Kenya. Grotter der er millioner af år gamle, men som i dag er sikre vidnesbyrd om, ikke bare Kenyas historie, men om hele menneskeheden. Vi er på en lang, lang rejse ind i et univers, der, foreløbig, er ukendt for de fleste, men et univers som Cave_bureau gerne lader os ane, for kun ved at have viden om forti-

den, kan vi erhverve viden, der lærer os at forstå fremtiden, også set i relation til hvordan vi, jordens befolkning, fremover skal bo og leve anderledes, men også bedre end vi gør i dag.

Det er dristigt, udfordrende og nærmest provokerende, at arkitekter, som vi er vant til at se ved et tegnebord, hvor bygninger og infrastruktur vokser frem, pludselig går tilbage i tiden og viser os, tilskuerne, nogle af de vigtigste veje menneskeheden har fulgt for at nå bare et stykke af vejen mod det samfund vi lever i i dag – på godt og ondt.

Kabage Karanja og Stella Mutegi kommer vidt omkring i deres skildring af f.eks. masaiernes livsbetaingelser, der i dag er truet af den moderne teknologi og den truende klimakrise. I det gamle grottelandskab, i disse vulkaner, kan der udvindes geotermisk energi, altså varme direkte fra jorden indre. En energi, der kan anvendes i Kenyas grønne omstilling.

Er det en udstilling med en politisk dagsorden? Ja, det mener denne anmelder.

Men uden at tabe målet af syne: "den omvendte futurisme", så arbejder de to arkitekter målrettet på at formulere det fundament som nye, unge afrikanske arkitekter skal bygge videre på.

"For at undgå at gentage historiens undertrykkelse af afrikanske folk, skal deres stemmer høres, når fremtidens afrikanske byer og samfund bygges", som museet skriver i en pressemeddelelse.

Kan man som anmelder skrive, at der er nogle udstillinger man SKAL se? Jeg vover pelsen og siger, at denne udstilling SKAL du se. Du vil blive overrasket – og er det ikke det der gælder for al kunst og arkitektur: at overraske!

OMNIBUS byder på fem af seks hjerter

Still fra Kleemanns performance Tiden løber løber tiden fra 2023 i Ilulissat, hvor hun dykker ind i det land og den natur, som er under forandring, og gør sig til en del af det. Foto: Christian Brems

Jessie Kleemann: **Tiden løber løber tiden**

Fra 24. august til 26. november præsenterer SMK (Statens Museum for Kunst) den første soloudstilling af Jessie Kleemann på et dansk museum. I udstillingen viser Kleemann, blandt andet med en række helt nye værker, hvordan grønlandsk identitet, kultur og natur ændrer sig over tid

En funkende og elegant hundeslæde med tremmer i ædeltræ, et glitrende understel og store ATV-dæk. *Jessie Kleemanns* (f. 1959 i Upernavik, Grønland) version af en hundeslæde anno 2023 er konstrueret til et forandret landskab, hvor isen smelter, og fangerlivets muligheder ændrer sig. Som et underfundigt monument over menneskets stadige drift mod industrialisering og vækst er slæden tilpasset et nyt livsgrundlag – turismen – som en form for stretch limousine eller en overdimensioneret turistbus.

Gennem tre årtier har Kleemann været en markant figur på samtidskunstens scene med sin originale og ekspressive tilgang til videokunst, eksperimentalteater og performancekunst. Til august viser SMK udstillingen *Jessie Kleemann: Tiden løber løber tiden*, som er hendes første soloudstilling på et dansk kunstmuseum. Udstillingen stiller skarpt på hendes performative og installatoriske praksis fra den allerførste videoperformance, *Kinaasunga* fra 1988, til i dag med en række nye værker skabt særligt til denne udstilling, herunder en helt ny performance, *Lone Wolf Runner*, som opføres live fire gange i løbet af udstillingsperioden.

Kolonisering, klima og international stormagtspolitik

Kleemanns kunst tager afsæt i de komplekse relationer mellem Kalaallit Nunaat (Grønland), hvor hun er født og opvokset, og Danmark, hvor hun i dag bor og arbejder. Med lige dele humor og tragik dramatiserer hun emner som kolonisering, klima og international stormagtspolitik ved at udforske kulturelle genstande og symboler fra både traditionel inuitisk kultur, det koloniale Grønland og det nutidige tværkulturelle Grønland: Hundeslæden og kamikken. Perler og amuletter. Maskedans, myter og spæk. Men også kolonialvarer som skibskiks, mel, ris, alkohol, kaffe og genstande fra nutidens vestlige kultur som designerkjoler og stiletter.

"I dag bor jeg i Danmark, og jeg ser derfor forandringerne i Grønland meget tydeligt, både indefra og udefra. Når jeg er der, er det ikke kun afsmeltningen af isen, jeg ser, men også et forandret landskab og en kultur, hvor det hele rykker sig hurtigt. Det ses ved, at mange mennesker flytter hele tiden, og ved, at en ny udvikling mod en usikker fremtid føles meget nær nu", fortæller Jessie Kleemann.

Kleemann dyrker ikke en romantisk længsel efter fortiden eller en oprindelig kultur. Tværtimod. Hun bruger sin kulturelle arv som et levende materiale, der kan bearbejdes og få nye betydninger. Dermed udfordrer hun den eksotiske drøm om et uspolet Grønland og de mere stereotype forestillinger, der ofte bider sig fast i diskussionen om koloniserede folkeslag.

Det universelle, eksistentielle spørgsmål "Hvem er jeg?" ligger som en understrøm i hele hendes virke. Gennem årene har spørgsmålet udfoldet sig med stadig flere nuancer, der i Kleemanns nyeste værker både legende og med vrede og smerte peger mod utopiske og dystopiske fremtidsscenarier. **OMNIBUS anmelder udstillingen * Læs mere på: www.smk.dk**

RACHEL ROSE

Good Morning Midnight

GL. STRAND
24.08 / 22.10
2023

GL STRAND åbnede i går den første soloudstilling i Norden med den amerikanske kunstner *Rachel Rose* (f. 1986). Rachel Rose står i dag som en af sin generations helt centrale kunstnere, der gennem visuelt overraskende og forførende billedeksperimenter sætter fokus på vor tids aktuelle problemstillinger: Menneskets påvirkning af naturen og landskabet samt vores voksende forbrug af teknologi.

Good Morning Midnight demonstrerer Roses praksis gennem flere medier, herunder skulptur, tegning og video. Centralt i udstillingen er hendes store filmiske værk *Enclosure* (2019) og hendes seneste videoværk *The Last Day* (2023).

Rose er oprindeligt uddannet inden for maleri, men fik sit gennembrud med sine cinematografiske videoværker, der siden har været det centrale omdrejningspunkt i hendes kunstneriske virke. Maleriets historie og kompositioner er fortsat en væsentlig del af hendes praksis, ligesom hun også arbejder med tegning, skulptur og fotografi.

Natur, magi og verdenshistorien i glimt af legetøj

I udstillingen *Good Morning Midnight* er omdrejningspunktet Rachel Roses undersøgelser af de historiske forudsætninger for og paralleller til nutidens kriser. Det markante filmværk, *Enclosure* (2019), handler om fællesskab, ejerskab og hvordan skiftende samfundsforhold og magtstrukturer kan aflæses i landskabet. Med afsæt i bevægelsen *The Enclosure Movement* i 1600-tallets England, der bragte den frie dyrkning af landet til ophør, tager hun et kritisk opgør med den tidlige kapitalismes påvirkning af landskabet og de enorme samfundsmæssige omvæltninger, den afstedkom. *Enclosure* vises sammen med skulpturer, formet af sten og glas, der gennem materialerne forbinder fortid med nutid.

I sit seneste værk, *The Last Day* (2023), arbejder Rose fra børneværelset, hvorfra hun favner jordens udvikling i en både poetiske og usædvanlig fortolkning af vores fælles historie. Filmen er skabt af 1.800 enkeltstående fotografier, optaget på hendes børns værelse og repræsenterer en udviklingshistorie i syv dage. Hver dag skildrer en epoke i jordens historie fra tiden før plante- og dyrelivet opstod, over juratiden og menneskets fremkomst, frem til industrialiseringen og til sidst fremtiden, og er iscenesat gennem børnenes legetøj. Børnenes leg og forestillingsverden blander sig således med den store historiefortælling. I udstillingen præsenteres *The Last Day* sammen med tegninger, der tager afsæt i eventyr, godnathistorier og tegnefilm.

OMNIBUS anmelder udstillingen * Du kan læse mere på: www.glstrand.dk

KONG LEAR PÅ HUSETS TEATER I SEPTEMBER

Shakespeares fortælling om *Kong Lear* handler om en aldrende far, der gør sin yngste datter *Cordelia* arveløs. I denne version er Shakespeares tragedie skåret ind til far og datter på scenen, og går tæt på deres konflikt og længsel efter forsoning.

"Det jeg elsker ved Shakespeare er, at hans dramaer er 'larger than life'. Han lader alle vores følelser udspille sig i nogle mytologiske situationer; som når Kong Lear er i et følelsesmæssigt stormvejr, og Shakespeare så lader ham blive fanget i et helt konkret uvejr. Det gør, at der både er enormt meget levet liv i hans tekster samtidig med, at der er en masse teaterfantasi, som bare er så vidunderligt underholdende." siger teaterchef *Liv Helm* om forestillingen.

"Når jeg skærer Shakespeares drama ned til to karakterer, far og datter, så er det for at kunne fordybe mig i den relation og give skuespillerne stor frihed til at rejse langt ind i deres forhold, og forhåbentlig vise publikum noget helt særligt om netop sådan en relation." siger *Liv Helm*

Medvirkende: *Dejan Ćukic* og *Nanna Cecilie Bang* * **OMNIBUS** anmelder forestillingen
Du kan læse meget mere om den kommende sæson på: www.husetsteater.dk

BØGER TIL LÆNESTOLEN

UNDER PARYKKEN

H.C. Schimmelmann – skatmester og slaveejer

*Anmeldelser af chefredaktør Knud Meldgaard
og kultur- og rejseredaktør Lone Arnesen*

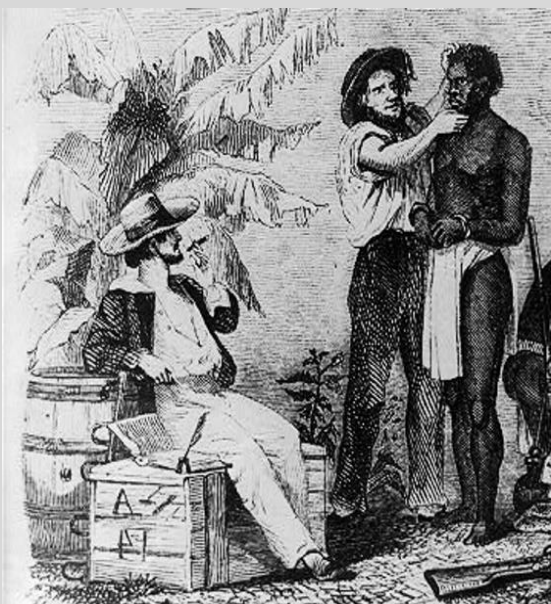
“Den 15. februar 1782 døde skatmester *Heinrich Carl Schimmelmann* i sit fornemme københavnske palæ. Dermed mistede man en af hovedarkitekterne bag den handelspolitik, der i de sidste årtier af 1700-tallet bragte international storhandel og hidtil uset velstand til København”. Således indleder historiker på Aarhus Universitet, *Niels Brimnes*, sin bog “Slaveejerens død”, i serien 100danmarkshistorier, udgivet på Aarhus Universitetsforlag.

Som det beskrives i indledningen, kan man umiddelbart få den opfattelse, at nu skal der “ristes en rune” over en stor og velrenommeret person, der ved sin død var Danmarks rigeste mand i den såkaldte “florissante periode”. Dette er desværre ikke tilfældet, hvis man skal fæste lid til Brimnes beretning om manden der skabte “det søde liv” for sig selv og en snæver kreds af andre rigmænd i Danmark, og man kan godt fæste lid til Brimnes, der går tæt på manden “under parykken”. Manden der skabte en væsentlig del af sin rigdom på the, sukker, indisk bomuld – og slaver!

Selvom Brimnes begynder sin bog med H. C. Schimmelmanns (1724-1782) *død*, så er det, i høj grad, hans *liv* der berettes om. Et liv der leves i luksus, ikke kun i København, men også i Nørrejylland, på godset Lindenberg, i palæet i Hamborg og i Holsten, hvor Schimmelmann rådede over to godser.

Han ejede to af landets største og vigtigste industrianlæg: geværfabrikken i Hellebæk og Nord-europas største sukkerraffinaderi på Christianshavn i København, osv. osv, men Schimmelmann var altså også, formentlig, den største slaveejer i Danmark.

Det er ikke forfatterens hensigt at rejse en litterær skamstøtte over Schimmelmann, men nærmere at give sin læser et indblik i en epoke i Danmarkshistorien, hvor driftige mænd skaber sig store formuer, der også, et langt stykke af vejen, smitter positivt af på det danske samfund, ikke mindst i Kongens København. Eller som Brimnes skriver: “at når nogen bliver så usædvanligt rige og privilegerede som Schimmelmann, så er der nogle andre, der bliver eller forbliver fattige og undertrykte”

Det er en rigtig god bog, Brimnes har skrevet og med fare for at blive misforstået tør jeg godt fremhæve, at bogen flere steder har små, morsomme indspark, der hører med til helheden.

Brimnes nævner bl.a. *Ludvig Holbergs* (1684-1754) komedie “Barselsstuen”, hvor han ironiserer over kvindernes nye drikkevaner, der bl.a. drejer sig om the, kaffe og chokolade, hvilket bl.a. skaber en ny tradition: thehuse, i have og parker, dog forbeholdt borgerskabet.

Men sukkeret er vel nok det nye produkt, der hurtigst bliver populært i brede dele af befolkningen, hvor det afløste søde frugter og honning i husholdningen – og her kom slaverne ind i billedet. Sukkerproduktionen er hoveddrivkraften bag den transatlantiske slavehandel og her var danskerne med i det store felt.

Brimnes begynder med Schimmelmanns død og slutter med at sætte fokus på nogle af de begivenheder, der har skabt heftig debat og aktivisme, over hele Europa, de senere år.

Statuer er blevet vandaliserede og kastet i vandet eller, som en statue af *Hans Egede* (1686-1758) i Nuuk, der blev overmalet med slagord. Heller ikke den royale familie er gået ram forbi:

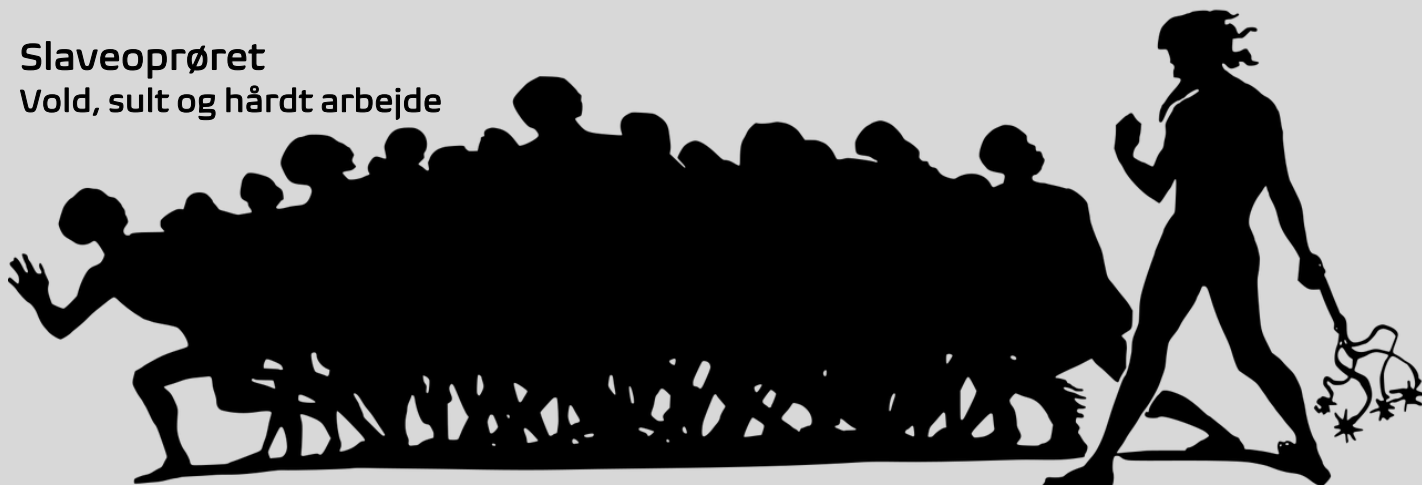

En buste af *Chr. 5* måtte en tur i kanalen og nu håber denne (republikanske) anmelder da ikke, at samme skæbne skal overgå den nuværende royale families bopæl, Amalienborg, der med *Hans Engells* ord er en del af arven efter det danske kolonieeventyr: "Hele Frederiksstaden ved Amalienborg er bygget på slavehandel..... Selv hofmarskallatet – Det Gule Palæ – i Amaliegade blev i 1765 opført af slavehandleren over dem alle, *Frederik Bargum*" (1733-ca 1800)

Hvordan skal vi nu forholde os til denne problematiske del af vores fortid, spørger Brimnes? Skal vi lave et slavemuseum, skal vi sige undskyld til "nogen", eller skal vi skrive bøger om denne moralsk problematiske epoke og dem der styrede den? Brimnes har valgt at skrive en bog, hvor han, sagligt og fyldestgørende, afdækker de væsentligste dele af den verdensomspændende handel også Danmark deltog i, hvad enten det var the eller slaver. En evt. dom overlader han til sin læser – og tak for det!

Slaveoprøret

Vold, sult og hårdt arbejde

Af kultur- og rejseredaktør Lone Arnesen

Hvert år omkring den 23. november mødes en gruppe mennesker i den lille by Cruz Bay på St. John, en af de tre tidligere danske øer i Caribien, nu US Virgin Islands.

Gruppen samles for at vandre i fodsporene på oprørerne fra 1733, en slags pilgrimsvandring der skal minde deltagerne om, at der for små to hundrede år siden var nogen, der sagde stop til slaveriet og til at de danske og europæiske myndigheder og plantageejere skulle definere deres verden.

Måneders guerillakrig

Dette kan læses i "Slaveoprøret på Sankt Jan", skrevet af museumsdirektør *Louise Sebro*, som også er en af Danmarks førende eksperter i dansk-vestindisk historie.

Bogen, der udkom den 8. juni og er den 69. bog i serien 100danmarkshistorier fra Aarhus Universitetsforlag, beskriver de umenneskelige forhold, slaverne på de dansk-vestindiske øer levede under. Vold, sult og hårdt arbejde var hverdagskost for de slavebundne mænd, kvinder og børn, men en novemberdag i 1733 slog nogle af dem på plantagerne på Sankt Jan tilbage. Bevæbnet med sukkerknive snød 12-14 mænd sig ind på de danske soldaters fort og indledte et blodigt slaveopgør, der skulle blive et af de længstvarende i Caribien.

Måneders guerillakrig endte med et kollektivt selvmord, der nok afsluttede kampene, for selv om magthaverne vandt, fik en kolossal betydning og mindes den dag i dag.

De strenge straffe, som oprøret havde været rettet imod, fortsatte. 150 piskeslag og afkapning af ører og ben var helt almindelige straffe for selv ubetydelige fejltrin.

Begivenhederne afslørede også de etniske skel, slaverne havde bragt med sig fra Afrika, og i denne bog bliver beretningen om oprøret for første gang brugt til at udfolde en fortælling om de forskellige strategier, der blev brugt til at overleve i det voldelige samfund.

-At gøre oprør er det farligste, man kan gøre, hvis man lever i slaveri. For et sådant oprør som det, der blev sat i gang på Sankt Jan, handlede om at vinde eller tabe - slå ihjel eller blive slået ihjel. Alle hvide skulle udryddes, fordi de repræsenterede det system, som havde holdt oprørerne i et jerngreb, siger Louise Sebro.

Officiel undskyldning

I en roman, jeg lige har læst, "Den Vestindiske Arv" af *Ebbe Larsen*, arver en lille familie i 1829, *Thomas og Anna Skov* en sukkerplantage på netop Sankt Jan. Arven gør dem til slaveejere, hvilket bringer dem i konflikt med deres samvittighed. Da de begynder at behandle deres slaver menneskeligt, kommer de i konflikt med de andre plantageejere, der her 100 år efter frygter for et nyt slaveoprør, hvis der slækkes på brutaliteten.

Med jævne mellemrum diskuteres det, om Danmark skal give en officiel undskyldning til efterkommere af slaverne på de tidligere dansk-vestindiske øer, lige som andre lande har gjort over for deres tidligere kolonier, senest den hollandske konge *Willem-Alexander*, som for en måned siden undskyldte for slavetiden.

Men i 2017 i forbindelse med 100 året for salget af øerne til USA, slog daværende statsminister *Lars Løkke Rasmussen* fast, at der ikke kom nogen undskyldning

Du kan læse mere om begge bøger, der hver er på 100 sider og koster 129,95, pr. stk. på www.100danmarkshistorier.dk * OMNIBUS byder på fem af seks hjerter til begge bøger

---

OMNIBUS

*Ansvarshavende Chefredaktør Knud Meldgaard
Kultur- og Rejseredaktør Lone Arnesen * Kulturskribent Katarina Søby*

Direkte + 45 5181 2837 * kem@meldgaard.mail.dk

Instagram: @omnibus_redstone * @rejsegalleriet

Bank: Sparekassen DANMARK

OMNIBUS LÆSES HVER UGE AF CA 10.000 PERSONER